

Inleiding

Inleiding

Het is vijf jaar geleden dat *Justitiële verkenningen* een themanummer wijdde aan de politie. Dat was aan de vooravond van de omvorming naar een Nationale Politie per ingang van 1 januari 2013. Naast twijfels en kritische geluiden over deze megaoperatie, waren er ook hooggespannen verwachtingen, zoals hogere ophelderingspercentages, sterk in de wijken verankerde basisteams en goed functionerende ICT. Het is niet overdreven om te stellen dat dit reorganisatieproces behoorlijk rampzalig is verlopen. Op allerlei fronten functioneert de politie niet naar behoren. De ophelderingscijfers van misdrijven zijn gedaald, op terreinen als cybercrime heeft de politie niet de juiste expertise in huis en blijven de prestaties achter, integriteitskwesaties doen zich de laatste tijd vaker voor en daarnaast is er regelmatig kritiek op etnische profilering en de wijze van bejegening van burgers. Het gebrek aan diversiteit van het personeelsbestand is tevens een nijpend probleem, inmiddels onderschreven door korpschef Erik Akerboom. Het duurzaam betrekken van hogeropgeleiden bij de politie stokt en de interne informatiehuishouding is niet op orde.

Een nieuw fenomeen is dat de politieleiding nu – blijkens een eerder dit jaar uitgelekte notitie die bedoeld is voor het nieuwe kabinet – zelf stelt het zicht en de grip op criminaliteit te verliezen en te kampen met een handhavings-, opsporings- en vervolgingstekort. Daaraan wordt meteen het verzoek om meer geld gekoppeld, maar is dat wel de oplossing?

De centrale vraag in dit themanummer is hoe het politieapparaat een toekomstbestendige organisatie kan worden. Een politie die doelgericht opereert in een complexe samenleving, waarin moet worden samengewerkt met andere publieke organisaties en private partijen in veiligheidshandhaving, criminaliteitspreventie en opsporing. Een politie die het vertrouwen geniet van een ‘superdiverse’ bevolking en die erin slaagt de benodigde expertise binnen te halen en aan zich te binden om oude en nieuwe vormen van criminaliteit succesvol te kunnen bestrijden.

In het eerste artikel blikt *Wouter Landman* terug op het reorganisatieproces van de afgelopen jaren. In dat proces hebben zich enkele ont-

wikkelingen voorgedaan die kunnen verklaren waarom de omvorming tot een nationaal politiekorps zo moeizaam is verlopen: anonimisering, formalisering, verwaarlozing en verwarring hebben geleid tot grote onvrede binnen het korps. Naast al deze zorgen is er ook hoop, aldus de auteur. Er waait een nieuwe wind door de organisatie die op allerlei plekken zorgt voor modernisering. Cruciaal is volgens de auteur dat de politie een leerstrategie ontwikkelt waarin minder energie gaat naar mooie plannen van de tekentafel en meer aandacht is voor beïnvloeding van de dagelijkse praktijk.

De recherche en de opsporingspraktijk staan centraal in de bijdrage van *Nicolien Kop* en *Peter Klerks*. Als coauteurs van het veelbesproken rapport *Handelen naar waarheid*, dat ruim een jaar geleden verscheen, inventariseren zij de reacties op deze sterkte-zwakteanalyse van de opsporing. De auteurs bekijken voor drie aandachtspunten in het rapport welke acties inmiddels zijn ondernomen en waar kansen liggen om de opsporing te versterken. Concreet gaat het om het streven meer hoogopgeleiden bij de opsporing te betrekken, intensiever samen te werken met burgers en een betere benutting van technologische ontwikkelingen. De auteurs signaleren vooral een meer externe oriëntatie van de politie in de vorm van nieuwe allianties met burgers en het bedrijfsleven.

Bart de Koning schreef voor dit nummer een bespiegeling over het sterk gedaalde ophelderingspercentage van misdrijven en een aantal paradoxale ontwikkelingen daaromheen. Terwijl politici een aantal jaren geleden nog grote beloften deden over een strengere aanpak van criminaliteit en 'meer boeven achter de tralies' zetten, lijkt het alsof dit momenteel niet echt een issue is. Hoewel de politie 90.000 minder misdrijven oplost dan tien jaar geleden, nemen bijvoorbeeld de onveiligheidsgevoelens onder de bevolking af. Tegelijkertijd maakt de politie zelf zich wel zorgen over de haperende opsporing. De auteur betoogt dat het verdwijnen van de fixatie op ophelderingspercentages een zegen is, omdat dit de politie de ruimte geeft een langetermijnstrategie te ontwikkelen voor misdaadbestrijding, met daarin meer aandacht voor misdaadpreventie. Ook kan daardoor meer energie worden gestoken in de samenwerking met burgers, private en publieke partijen.

Het vertrouwen van de Nederlandse bevolking in de politie is traditioneel hoog. Toch staat dit vertrouwen onder druk, zo stellen **Marc Schuilenburg**, **Bruis Besseling** en **Fleur Uitendaal** op basis van recent onderzoek in Nederlandse grote steden. In tal van wijken daalt het vertrouwen in de overheid. Vooral etnische minderheden, lageropgeleiden en mensen met een laag inkomen oordelen negatief over de politie. De auteurs zelf verrichtten een onderzoek in de Rotterdamse probleemwijk Bloemhof naar het vertrouwen van de bewoners in de politie. Er werd gebruikgemaakt van semigestructureerde interviews, vragenlijsten en observaties bij het beantwoorden van de vraag in hoeverre vertrouwen samenhangt met de prestaties van de politie bij criminaliteitsbestrijding en ordehandhaving en met opvattingen over rechtvaardig politietoedren. De onderzoekers concluderen dat vertrouwen in de politie sterker wordt naarmate burgers meer het gevoel hebben dat er naar hen wordt geluisterd.

Teun Meurs en **Bert Jan Kreule** verkennen in hun bijdrage voor welke uitdagingen de gebiedsgebonden politiezorg zich gesteld ziet. Zij schetsen eerst de maatschappelijke context waarin de wijkagent zijn werk moet doen. Ze zien daarin superdiversiteit, ondermijning, sociale verschraving en glocalisering als belangrijke ontwikkelingen. Ze stellen daarnaast dat de politie in haar optreden zich bewust moet zijn van de afwezigheid van consensus over grote maatschappelijke kwesties in de huidige samenleving, aangeduid als ambiguïteit.

Het artikel van **Elke Devroe** is gebaseerd op een onderzoek naar veiligheidsregimes in 24 grote steden in negen Europese landen. De vraag was welke regimes kunnen worden onderscheiden, hoe voorgestelde maatregelen op het terrein van veiligheid kunnen worden getypeerd en wat de dilemma's zijn voor de toekomst. De conclusie gaat in op de grootstedelijke veiligheidsregimes, die in diverse combinaties waarneembaar zijn in de bestudeerde metropolen en de toekomstbestendigheid ervan.

De laatste bijdrage, geschreven door **Guus Meershoek**, biedt een bespreking van het recent in Frankrijk verschenen boek *Sécurité. Ce qu'on vous cache* ('Veiligheid. Wat men voor u verbergt'). Het is geschreven door Patrice Bergougnoux (met Frédéric Ploquin), die een lange carrière binnen het Franse politieapparaat achter de rug heeft. In Frankrijk is er al 75 jaar een nationale politie. De ideeën die insider Bergougnoux uiteenzet over de organisatie en structurering van het politieapparaat kunnen een bron van inspiratie zijn voor de Neder-

landse discussie, terwijl ook zijn analyse van politieke invloeden op de rechtshandhaving bijzonder boeiend is.

Marit Scheepmaker